

Nr 8.

Ankom till riksdagens kansli den 5 mars i 1920 kl. 3 e. m.

Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 8, i anledning av väckt motion om anställande av undersökning i fråga om skilda brödsorters olika näringsvärde m. m.

I en inom första kammaren väckt och till dess andra tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 207, har herr *Lindhagen* hemställt, att riksdagen ville hos regeringen anhålla: *Motionen.*

1) att en vetenskaplig och praktisk undersökning måtte igångsättas rörande skilda brödsorters olika näringsvärde och lämplighet i övrigt såsom föda, samt särskilt i vad mån mjukt bröd av sammanmalet rågmjöl eller av siktat vetemjöl äger företräde i detta avseende liksom även ur prisbillighetens synpunkt;

2) att en vetenskaplig och praktisk undersökning måtte ske om olika brödsorters företräde ur tandvårdens synpunkt och särskilt om mjukt bröd av sammanmalet rågmjöl eller av siktat vetemjöl företräde i sådant avseende;

3) att en vetenskaplig och praktisk undersökning måtte föranstaltas, i vad mån bakningssättet av olika brödsorter äger betydelse i förenämnda avseenden, ävensom beträffande bakningens nuvarande tillstånd på olika trakter av landet;

4) att statsåtgärder måtte vidtagas att bereda dem, som ha behov av ett väl bakat mjukt bröd av sammanmalet rågmjöl, tillfälle att även kunna erhålla det; samt

5) att uppmärksamhet måtte ägnas däråt, att landets egen produktion av rågmjöl och rågröd icke äventyras genom en ensidig konsumtion och ohejdad import av vete och bakning av bröd utav siktat vetemjöl.

Beträffande motiveringen till denna hemställan får utskottet hänvisa till motionen.

*Motion vid
1919 års
lagtima
riksdag.*

Vid 1919 års lagtima riksdag väcktes inom första kammaren en i viss mån med denna sammanfallande motion. I motionen nr 121 hemställde sålunda herr Lindhagen, att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla, att en vetenskaplig och praktisk undersökning måtte verkställas, i vad mån bröd av sammanmalet eller av siktat mjöl vore hälsosamt eller skadligt ur näringens och tandvårdens synpunkter, och i vad mån bakningssättet härvid hade betydelse, samt att, därest såsom hitintills ansetts, ett väl bakat bröd av sammanmalet mjöl visade sig äga företräde, tillfälle måtte beredas dem, som önskade sig sådant bröd, att även kunna bekomma det.

Första kammarens andra tillfälliga utskott, till vilket motionen hänvisats för förberedande behandling, inhämtade yttrande i frågan från professorn i fysiologi vid Karolinska institutet J. E. Johansson, varöver sedermera kungl. medicinalstyrelsen avgav utlåtande.

Professor Johansson anförde i sitt yttrande bland annat följande:

»Att det grova osiktade brödet skulle vara »hälsosamt» och särskilt hava en gynnsam inverkan på tänderna, är endast ett påstående eller en förmodan. Något bevis därför föreligger ej. Vill man underkasta frågan en vetenskaplig prövning, måste man tillgripa synnerligen dyrbara och långvariga försök. Man skulle låta vissa försökspersoner under ett eller annat år förtära sammalet och andra av samma ålder och kroppsbeskaffenhet förtära siktat bröd. Vidare måste antalet försökspersoner tagas mycket stort för att utesluta inverkan av tillfälliga faktorer. Försökspersonerna måste kontrolleras och deras föda undersökas. Då utsikten att komma till något positivt resultat är mycket ringa, kan jag för min del ej tillstyrka anordnandet av dylika dyrbara och skäligen ointressanta försök. Vad som möjligen skulle löna sig att undersöka vore tillgodogörandet i tarmkanalen av olika brödsorter. En del sådana försök äro beskrivna i bifogade redogörelse. Man vet, att grovt bröd tillgodogöres betydligt sämre i tarmkanalen än fint bröd, men fortsatta undersökningar, särskilt avseende de här i landet brukliga brödsorterna, kunde vara av intresse. Man skulle också medelst sådana försök kunna utröna olika bakningsmetoders betydelse för brödets tillgodogörande.

Av ovanstående framgår, att den av motionären uppställda frågan, i vad mån bröd av sammalet eller siktat mjöl är hälsosamt eller skadligt ur näringens och tandvårdens synpunkter, knappast torde ägna sig för en vetenskaplig bearbetning. Däremot vore det av intresse att bestämma de i landet förekommande brödsorternas tillgodogörande i tarmkanalen, det vill säga deras näringsvärde.»

På grund av detta anförande, i vilket medicinalstyrelsen instämt, ansåg sig utskottet på i utskottsutlåtandet närmare angivna skäl böra hemställa, att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte

låta verkställa undersökning av de hos oss vanligen förekommande bröd-sorternas effektiva näringsvärde, därvid hänsyn borde tagas till baknings-sättets inverkan på brödets beskaffenhet, samt därefter vidtaga de åtgärder, som befunnos lämpliga för tillgodogörandet av de resultat, vartill denna undersökning måtte leda.

Denna hemställan avslogs emellertid av kammaren med stor majoritet.

Motionären har under punkterna 1) — 4) i sin hemställan i nu förevarande motion i huvudsak förnyat sitt föregående år framställda yrkande i ämnet. Då, såvitt utskottet kunnat finna, inga särskilda omständigheter sedermera tillkommit, som kunde föranleda kammaren att frångå den ståndpunkt i frågan, kammaren då intog, anser sig utskottet böra avstyrka bifall till vad motionären hemställt under punkterna 1) — 4). *Utskottet.*

Vidkommande slutligen motionärens hemställan under punkt 5), att riksdagen ville hos regeringen anhålla, att uppmärksamhet måtte ägnas däråt, att landets egen produktion av rågmjöl och rågbröd icke äventyras, är utskottet övertygat, att regeringen på bästa sätt söker tillvarataga landets intressen i berörda hänseende, utan att riksdagen behöver särskilt uttala sig i frågan.

På grund av vad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 5 mars 1920.

På utskottets vägnar:

OSKAR NYLANDER.

Närvarande: herrar Nylander, Larsson, Johansson i Löfholmen, von Hofsten, Malmberg. Almkvist och Steinholtz.
